

Spis treści

Wprowadzenie	11
Rozdział 1	
Wrażliwe struny osobowości a wrażliwa osobowość	15
1.1. Wrażliwe typy osobowości	17
1.1.1. Przywiązanie pozabezpieczne – od typów do wymiarów	17
1.1.2. Osobowość wysokowrażliwa	19
1.1.3. Osobowość nadmiernie i niedostatecznie skontrolowana	20
1.1.4. Wrażliwe typy osobowości a psychopatologia	21
1.2. Wrażliwe struny osobowości	21
1.2.1. Neurotyczność	24
1.2.2. Reaktywność i wrażliwość sensoryczna	26
1.2.3. Unikanie szkody	27
1.2.4. Wrażliwość interpersonalna	28
1.2.5. Ukryte wymiary wrażliwości	30
1.3. Wspólny rdzeń wrażliwych strun osobowości	31
Rozdział 2	
Wymiary wrażliwości w świetle biologicznej teorii wrażliwości na wzmocnienia	35
2.1. Logika teorii wrażliwości na wzmocnienia	38
2.2. Hansa Eysencka teoria osobowości i jej krytyka	39
2.3. Systemy wrażliwości na wzmocnienia	42
2.3.1. Behawioralny system dążenia (BAS)	43
2.3.2. System walki-ucieczki-znieruchomienia (FFFS)	45
2.3.3. Behawioralny system hamowania (BIS)	45
2.3.4. Mechanizmy reaktywności na bodźce a emocje i osobowość	47
2.3.5. Teoria wrażliwości na bodźce wzmacniające	49
2.4. Zależności między systemami wrażliwości na wzmocnienia	49
2.5. Różnice interpersonalne w reaktywności systemów wrażliwości na wzmocnienia	51
2.6. Wymiary reagowania na zagrożenia: kierunek i dystans obronny	54
2.7. Wymiary wrażliwości na wzmocnienia a zachowania społeczne	56
2.7.1. Kontakty społeczne	57
2.7.2. Emocje w relacjach społecznych	58
2.7.3. Wrażliwość na wzmocnienia a strategie eksploatacyjne	59
2.7.4. Przekonania społeczne	59
2.7.5. Związki romantyczne	59

Rozdział 3

Relacja romantyczna: Od współzależności do intymności	63
3.1. Teoria współzależności	65
3.1.1. „Anatomia” więzi w teorii współzależności	66
3.1.2. Przystosowanie (akomodacja) w relacji współzależnej	69
3.2. Gdy ból testuje intymną więź: koncepcja sytuacji diagnostycznej	71
3.2.1. Wykroczenie interpersonalne jako sytuacja diagnostyczna	73
3.2.2. Reakcje na wykroczenie relacyjne	75
3.2.3. Badanie 1: Cztery typy reakcji na niezadowolenie w związku a koncepcja dystansu i kierunku defensywnego w teorii wrażliwości na wzmocnienia	76
3.2.3.1. Metoda	77
3.2.3.1.1. Osoby badane	77
3.2.3.1.2. Narzędzia	77
3.2.3.2. Wyniki	79
3.2.3.2.1. Struktura reakcji na krzywdę	79
3.2.3.2.2. Rola wrażliwości BAS i BIS dla reagowania na krzywdy	83
3.2.3.3. Dyskusja	91
3.3. Filary więzi w relacji romantycznej	94
3.3.1. Zaangażowanie	95
3.3.2. Bliskość	96
3.3.3. Władza	97
3.4. Dynamika więzi	98
3.4.1. Model regulacji ryzyka (<i>risk regulation model</i>)	99
3.4.2. Model wzajemnej responsywności jako zarządzania motywacją (<i>motivation-management theory of mutual responsiveness</i>)	100
3.4.3. Hierarchiczny model motywacji dążenia-unikania (<i>hierarchical model of approach-avoidance motivation</i>)	102
3.4.4. Zestawienie modeli dynamiki relacji	104

Rozdział 4

Wrażliwe struny osobowości w relacji romantycznej	107
4.1. Badanie 2: Wrażliwe struny osobowości w intymnym związku: podobieństwa i różnice między partnerami romantycznymi	108
4.1.1. Metoda	110
4.1.1.1. Osoby badane	110
4.1.1.2. Narzędzia	111
4.1.2. Wyniki	112
4.1.3. Dyskusja	113
4.2. Współzależność jako źródło pozytywnych i negatywnych wzmocnień	114
4.2.1. Badanie 3: Wrażliwość na nagrody i kary relacyjne: rola ogólnej wrażliwości na wzmocnienia	115
4.2.1.1. Metoda	116
4.2.1.1.1. Osoby badane	116
4.2.1.1.2. Narzędzia	116
4.2.1.2. Wyniki	116
4.2.1.3. Dyskusja	118
4.2.2. Badanie 4: Wrażliwe struny osobowości a cele związane z dążeniem i unikaniem w relacjach intymnych	119

4.2.2.1. Metoda	120
4.2.2.1.1. Osoby badane	120
4.2.2.1.2. Narzędzia	121
4.2.2.2. Wyniki	121
4.2.2.3. Dyskusja	124
4.3. Między niezależnością a bliskością	124
4.3.1. Zaangażowanie	124
4.3.1.1. Badanie 5: Wrażliwość na wzmocnienia a stopień zaangażowania w relacji romantycznej	125
4.3.1.1.1. Metoda	125
4.3.1.1.1.1. Osoby badane	125
4.3.1.1.1.2. Narzędzia	125
4.3.1.1.2. Wyniki	125
4.3.1.1.3. Dyskusja	127
4.3.1.2. Badanie 6: Stopień zaangażowania w relacji romantycznej a reagowanie na wykroczenie partnera	128
4.3.1.2.1. Metoda	129
4.3.1.2.1.1. Osoby badane	129
4.3.1.2.1.2. Narzędzia	129
4.3.1.2.2. Wyniki	131
4.3.1.2.3. Dyskusja	143
4.3.2. Bliskość	145
4.3.2.1. Badanie 7: Wrażliwe struny osobowości a bliskość w relacji intymnej	146
4.3.2.1.1. Metoda	146
4.3.2.1.1.1. Osoby badane	146
4.3.2.1.1.2. Narzędzia	147
4.3.2.1.2. Wyniki	148
4.3.2.1.2.1. Wrażliwość na wzmocnienia a reagowanie na krzywdę: moderacyjna rola pozostawania w związku romantycznym	150
4.3.2.1.2.2. Wrażliwość na wzmocnienia a reagowanie na krzywdę: moderacyjna rola manipulacji bliskością	154
4.3.2.1.2.3. Mediacyjna rola krzywdy i gniewu	162
4.3.2.1.3. Dyskusja	164
4.3.2.2. Badanie 8: Wrażliwość na wzmocnienia a bliskość w relacji małżeńskiej	167
4.3.2.2.1. Metoda	167
4.3.2.2.1.1. Osoby badane	167
4.3.2.2.1.2. Narzędzia	167
4.3.2.2.2. Wyniki	167
4.3.2.2.3. Dyskusja	168
4.3.3. Władza	169
4.3.3.1. Badanie 9: Wrażliwe struny osobowości a reagowanie na wykroczenie partnera: Rola poczucia władzy w związku intymnym	170
4.3.3.1.1. Metoda	170
4.3.3.1.1.1. Osoby badane	170
4.3.3.1.1.2. Narzędzia	171
4.3.3.1.2. Wyniki	172
4.3.3.1.2.1. Wrażliwość na wzmocnienia jako predyktor reagowania na krzywdę: moderacyjna rola pozostawania w związku romantycznym	174

4.3.3.1.2.2.	Wrażliwość na wzmocnienia jako predyktor reagowania na krzywdy: moderacyjna rola manipulacji poczuciem władzy	177
4.3.3.1.2.3.	Mediacyjna rola krzywdy i gniewu	180
4.3.3.1.3.	Dyskusja	184
4.3.3.2.	Badanie 10: Wrażliwość na wzmocnienia a władza w relacji małżeńskiej	187
4.3.3.2.1.	Metoda	187
4.3.3.2.1.1.	Osoby badane	187
4.3.3.2.1.2.	Narzędzia	187
4.3.3.2.2.	Wyniki	187
4.3.3.3.	Dyskusja	189
4.4.	Wrażliwe struny osobowości a mechanizmy regulujące dynamikę związku romantycznego	190
4.4.1.	Zaufanie	190
4.4.1.1.	Badanie 11: Wrażliwe struny osobowości a zaufanie	192
4.4.1.1.1.	Metoda	192
4.4.1.1.1.1.	Osoby badane	192
4.4.1.1.1.2.	Narzędzia	193
4.4.1.1.2.	Wyniki	193
4.4.1.1.3.	Dyskusja	195
4.4.2.	Samoocena	196
4.4.2.1.	Badanie 12: Wrażliwe struny osobowości a samoocena	197
4.4.2.1.1.	Metoda	197
4.4.2.1.1.1.	Osoby badane	197
4.4.2.1.1.2.	Narzędzia	197
4.4.2.1.2.	Wyniki	198
4.4.2.3.	Dyskusja	200
4.4.3.	Bilans afektywny	202
4.4.3.1.	Badanie 13: Bilans afektywny w relacjach osób wrażliwych	203
4.4.3.1.1.	Metoda	203
4.4.3.1.1.1.	Osoby badane	203
4.4.3.1.1.2.	Narzędzia	203
4.4.3.1.2.	Wyniki	204
4.4.3.1.3.	Dyskusja	205
4.5.	Skrzywdzona wrażliwość i wrażliwość, która potrafi skrzywdzić	207
4.5.1.	Gniew i poczucie krzywdy	207
4.5.1.1.	Badanie 14: Wrażliwe struny osobowości a gniew i poczucie krzywdy	208
4.5.1.1.1.	Metoda	208
4.5.1.1.1.1.	Osoby badane	208
4.5.1.1.1.2.	Narzędzia	208
4.5.1.1.2.	Wyniki	209
4.5.1.1.2.1.	Wrażliwość na wzmocnienia a zmiana reakcji emocjonalnej w sytuacji krzywdy	214
4.5.1.1.3.	Metaanalizy zależności między wrażliwością na wzmocnienia a poczuciem gniewu i krzywdy	214
4.5.1.1.3.1.	Reaktywność BAS, BIS i FFFS a poczucie gniewu	215
4.5.1.1.3.2.	Reaktywność BAS, BIS i FFFS a poczucie krzywdy	216
4.5.1.4.	Dyskusja ogólna	218
4.5.2.	Reagowanie na krzywdę	220
4.5.2.1.	Metody pomiaru reakcji na wykroczenie partnera	223
4.5.2.2.	Badanie 15: Reakcje na wykroczenie małżonka – rola wrażliwości na wzmocnienia	225

4.5.2.2.1. Metoda	225
4.5.2.2.1.1. Osoby badane	225
4.5.2.2.1.2. Narzędzia	225
4.5.2.2.2. Wyniki	226
4.5.2.2.2.1. Reakcje na krzywdę ze strony małżonka: Podejście dyspozycyjne	227
4.5.2.2.2.2. Reakcje na krzywdę ze strony małżonka: Podejście epizodyczne	229
4.5.2.3. Metaanaliza 1: Reaktywność BAS, BIS i FFFS a reakcja wyjścia	232
4.5.2.4. Metaanaliza 2: Reaktywność BAS, BIS i FFFS a reakcja dialogu	233
4.5.2.5. Metaanaliza 3: Reaktywność BAS, BIS i FFFS a reakcja lojalności	235
4.5.2.6. Metaanaliza 4: Reaktywność BAS, BIS i FFFS a reakcja zaniedbania	237
4.5.2.7. Dyskusja ogólna	238
4.6. Wrażliwe struny osobowości a empatia wobec partnera romantycznego	240
4.6.1. Badanie 16: Wrażliwe struny osobowości a empatyzowanie z krzywdzącym partnerem	242
4.6.1.1. Metoda	242
4.6.1.1.1. Osoby badane	242
4.6.1.1.2. Narzędzia	242
4.6.1.2. Wyniki	243
4.6.1.3. Dyskusja	243
4.7. Wrażliwość a regulacja emocji w relacji romantycznej	244
4.7.1. Badanie 17: Wrażliwe struny osobowości a regulacja emocji w związku romantycznym	246
4.7.1.1. Metoda	246
4.7.1.1.1. Osoby badane	246
4.7.1.1.2. Narzędzia	247
4.7.1.2. Wyniki	247
4.7.1.3. Dyskusja	249

Rozdział 5

Mechanizmy regulacji reakcji na wykroczenie partnera a wrażliwe struny osobowości	251
5.1. Badanie 18: Wrażliwe struny osobowości a reagowanie w sytuacji diagnostycznej dla związku intymnego: Analiza mechanizmów pośredniczących	252
5.1.1. Metoda	252
5.1.1.1. Osoby badane	252
5.1.1.2. Narzędzia	252
5.1.2. Wyniki	252
5.1.2.1. Podejście dyspozycyjne	252
5.1.2.2. Wyniki w ujęciu epizodycznym	261
5.1.3. Dyskusja ogólna	262

Rozdział 6

Podsumowanie	265
Literatura	271
Spis rysunków	321
Spis tabel	324
Summary	327